

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Географічний факультет
Кафедра геодезії та картографії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Заступник декана
з навчальної роботи

 В. Ф. Пасько

11 вересня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА навчальної дисципліни

“НАВЧАЛЬНА КАРТОГРАФІЯ”

для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 10 “Природничі науки”
спеціальності 103 “Науки про Землю”
освітньої програми “Картографія та географічні інформаційні системи”

Вид дисципліни – обов’язкова (ОК.09)

Форма навчання – денна

Навчальний рік – 2020/2021

Семестр – 2

Кількість кредитів ЄКТС – 5

Мова викладання, навчання та оцінювання – українська

Форма підсумкового контролю – іспит

Викладач: **Даценко Людмила Миколаївна**, доктор географічних наук, професор кафедри геодезії та картографії

Пролонговано: на 2021/22 н. р. (Володимир ПАСЬКО) 31.08.2021 р. ;
на 2022/23 н. р. _____ (_____) “__” _____ 2022 р. ;
на 2023/24 н. р. _____ (_____) “__” _____ 2023 р.

Київ – 2020

Розробник: **Даценко Людмила Миколаївна**, доктор географічних наук, професор кафедри геодезії та картографії

Затверджено на засіданні кафедри геодезії та картографії, протокол № 1 від 31 серпня 2020 року.

В. о. завідувача кафедри

Бондаренко Е. Л.

31 серпня 2020 року.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету, протокол № 5 від 11 вересня 2020 року.

Голова науково-методичної комісії

Запотоцький С. П.

11 вересня 2020 року.

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування у студентів практичних навичок при дослідженні навчальних курсів картографічного спрямування, базові знання з теорії, методології та практичного проектування шкільних картографічних творів з географії, практичного засвоєння технологій, програмного та інформаційного забезпечення цього курсу, ознайомити з основними положеннями шкільної географічної освіти та картографії в Україні, а також закріплення й поглиблення знань раніше вивчених курсів зі спеціальності. Навчальна дисципліна «Навчальна картографія» направлена на закріплення теоретичних знань з професійно-орієнтованих дисциплін, що вивчалися студентами протягом попередніх років навчання.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни: наявність освітнього ступеня бакалавра з картографії (наук про Землю); геодезії та землеустрою; географії, успішне вивчення обов'язкових професійно-орієнтованих дисциплін навчального плану першого семестру другого рівня вищої освіти.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна складається із *двох змістових модулів*.

Перший присвячено вивченню питань теорії, методології та практичного проектування шкільних картографічних творів з географії, практичного засвоєння технологій, програмного та інформаційного забезпечення цього курсу, ознайомленню з основними положеннями шкільної географічної освіти та картографії в Україні.

Другий присвячено вивченню теорії, методології та практичного проектування історичних карт, практичного засвоєння технологій, програмного та інформаційного забезпечення цього курсу, ознайомити з основними положеннями шкільного історичного картографування в Україні.

4. Завдання (навчальні цілі):

Дисципліна спрямована на досягнення таких загальних та фахових (предметних) компетентностей випускника:

- здатність до адаптації і дії в новій ситуації (загальна компетентність K01);
- вміння виявляти, ставити, вирішувати проблеми (загальна компетентність K02);
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) (загальна компетентність K03);
- здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу та синтезу (загальна компетентність K06);

– розуміння необхідності дотримання норм авторського і суміжних прав інтелектуальної власності; сприйняття державної та міжнародної систем правової охорони інтелектуальної власності (фахова компетентність K08);

– володіння сучасними методами досліджень, які використовуються у виробничих та науково-дослідницьких організаціях при вивченні Землі, її геосфер та їхніх компонентів (фахова компетентність K11);

– вміння проектувати, планувати і проводити наукові дослідження, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове впровадження у виробництво, писати наукові роботи (фахова компетентність K14);

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1 – знати, 2 – вміти, 3 – [комунікація], 4 – [автономність та відповідальність])		Методи		Бал у підсумковій оцінці
Код	Характеристика результату	викладання та навчання	оцінювання	
1.1	загальна теорію тематичної картографії та проектування картографічних творів, базові положення їх розробки та оформлення, створення електронних карт і атласів та інших картографічних творів, основні напрями їх використання	лекції	письмова контрольна робота	5
1.2	теоретичні та практичні питання проектування навчальних карт: – значення навчальних картографічних творів при вивченні географії у середній школі; – історію шкільної географічної освіти в Україні, особливості її розвитку в радянські часи і пріоритетні напрями на сьогодні; теорію проектування карт та атласів за шкільною програмою з географії (визначення вимог до карти та створення попередньої програми, збирання, аналіз та оцінка джерел інформації);	лекції	письмова контрольна робота	5
1.3	теоретичні й практичні питання проектування історичних карт: - теорію проектування та укладання історичних картографічних творів; - методичні вимоги, які висуваються до сучасних карт; - зміст різних історичних періодів, та необхідну географічну основу цього періоду, наукову літературу відповідного розділу; - елементи і ступінь детальності	лекції	письмова контрольна робота	5

ПР09. Застосовувати освітні технології та методи викладання предметного матеріалу наук про Землю у закладах освіти						+	+	+
ПР10. Демонструвати здатність до адаптації та дії в новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом, вміння генерувати нові ідеї в області наук про Землю.			+	+	+			
ПР12. Моделювати геосферні об'єкти і процеси, застосовуючи картографічні і математичні методи та геоінформаційні технології.						+	+	
ПР13. Ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти в складі геосфер, їхні властивості, явища та процеси, їм притаманні.							+	+

7. Схема формування оцінки:

7.1.Форми та організація оцінювання:

– **поточне (семестрове) оцінювання** (практичні роботи (мінімальна оцінка 24, максимальна 40; контрольні роботи (6 – 10); самостійна робота (5 – 10));

– **підсумкове (заключне) оцінювання у формі іспиту** (оцінка за знання теорії (мінімум 12, максимум 20 балів); оцінка за практичну частину (13 – 20)).

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж критично-розрахунковий мінімум – 35 балів, для допуску до форми підсумкового контролю необхідно обов'язково здати додатково виконане індивідуальне комплексне завдання.

7.2. Шкала переведення рейтингу до традиційної оцінки за національною шкалою.

Оцінка за 100-бальною системою	Оцінка за 4-бальною системою при складанні іспиту (національною шкалою)
90 – 100	відмінно
75 – 89	добре
60 – 74	задовільно
0 – 59	незадовільно (з можливістю повторного складання)

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ІНШИХ ФОРМ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ.

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		лекції	практ.	С/Р
Змістовий модуль 1 НАВЧАЛЬНІ КАРТОГРАФІЧНІ ТВОРИ				
1	Вступ. Тема 1.1. Шкільна географічна освіта	1		10
2	Тема 1.2. Картографічні підприємства України, що видають навчальні картографічні твори	1		10
3	Тема 1.3. Основи проектування та укладання карт та атласів для школи	2		10
4	Тема 1.4. Розробка програми навчального картографічного твору	2	10	10
5	Тема 1.5. Картографічні навчальні твори в різних шкільних програмах	2	4	10
	<i>Модульна контрольна робота</i>	1		
Змістовий модуль 2 ІСТОРИЧНІ КАРТИ				
6	Тема 2.1. Картографічні твори історичної тематики. Історичний розвиток тематичного картографування.	2		10
7	Тема 2.2. Класифікація історичних карт за призначенням. Історичні карти для середньої школи.	1		10
8	Тема 2.3. Вимоги до змісту та оформлення картографічних творів історичної тематики.	2		10
9	Тема 2.4. Проектування легенд історичних карт. Способи картографічного зображення. Географічні основи історичних карт. Реконструкція ландшафту.	2	10	8
10	Тема 2.5. Особливості оформлення тематичного навантаження історичних картографічних творів відповідно до загально-методичних вимог.	1		8
11	Тема 2.6. Особливості математичної основи історичних картографічних творів. Художнє оформлення картографічних творів історичної тематики.	2	4	6
	<i>Підсумкова модульна контрольна робота</i>	1		
	ІСПИТ			
	ВСЬОГО	20	28	102

Загальний обсяг **150 год.**, в тому числі:

Лекцій – **20 год.**

Практичні – **28 год.**

Самостійна робота - **102 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. *Даценко Л.М.* Основи геоінформаційних систем і технологій. Навчальний посібник / Л.М.Даценко, В.І.Остроух // К.: ДНВП «Картографія», 2013. 184 с.
2. *Даценко Л.М.* Навчальна картографія в умовах інформатизації суспільства: теорія і практика. – К.: ДНВП «Картографія», 2011. – 228 с.
3. *Даценко Л.М.* Навчальні карти для школи (навчальний посібник). – К.:ВГЛ «Обрії», 2008. – 107 с.

Додаткова:

1. *Баранский Н. Н.* Очерки по школьной методике экономической географии, 3-е изд., – М.: Учпедгиз, 1955. – 318 с.
2. *Барладін О.В., Даценко Л.М., Ісаєв Д.В.* Геоінформаційні технології та підготовка до видання географічних карт і атласів // Вісник геодезії та картографії. –1999. –№3 – С. 49–53.
3. *Барладін О.В., Даценко Л.М., Пархоменко Г.О.* Сучасні і перспективні напрямки застосування комп'ютерних технологій у картографуванні і використанні карт. Зб. наук. Праць. – Львів: Ліга-Прес, 2002. – С.271–273 .
4. *Барладін О.В., Ісаєв Д.В., Даценко Л.М.* Застосування комп'ютерних технологій у підготовці та виданні карт і атласів у ЗАТ «Інститут передових технологій» // Вісник геодезії та картографії. –2000.–№2.– С.49–53.
5. *Башлавина Г.Н.* Особенности составления стальных общегеографических карт. – М., 1954. – 116 с.
6. *Берлянт А.М.* Карта – второй язык географии (очерки о картографии).– М.: Просвещение, 1985.– 192 с.
7. *Берлянт А.М.* Образ пространства: карта и информация.– М.: Мысль,1986.– 240 с.
8. *Билич Ю.С., Васмут А.С.* Проектирование и составление карт. – М.: Недра, 1984.– 364 с.
9. *Билич Ю.С., Нырцова Т.П., Голобев Н.В.* Актуальность принципов и средств системности и комплексности для учебных карт и атласов // Матеріали ІV Міжнарод. наук.-метод. семінару (Харків 13–17 вересня 1998).– Х.: 1998.– С.20–22.
10. *Буданов В. П.* Карта в преподавании географии. – М.: Учпедгиз, 1948. –140с.
11. *Востокова А.В.* Оформление карт. – М.: Изд-во МГУ, 1985. с ил. –200 с.
12. *Даценко Л.М.* Застосування геоінформаційних технологій у підготовці та виданні карт і атласів у ЗАТ «Інститут передових технологій» //Вісник геодезії та картографії. –2000. – №2(17). – 49–52 с.
13. *Даценко Л.М., Ісаєв Д.В.* Тема для дискусії: Атласи для школи – повноцінне джерело інформації чи ілюстрація підручника? // Географічна наука і освіта в Україні: Зб. наук. праць / гол. Ред. Я.Б.Олійник – К.:Фітосоціоцентр, 2000.– С.80–81.

14. *Даценко Л.Н.* Картографические электронные издания по географии // Проблемы непрерывной географической освіти і картографії: Збірник наукових праць. – К.: Інститут передових технологій, 2005. – Вип. 5. – С. 183–187.

15. *Мельничук Л.І.* Реформування шкільної географічної освіти в першій половині ХХ століття // Збірник матеріалів ХІІ Міжнародного науково-методичного семінару. – Харків, 2003. – С. 219–223.

16. *Мельничук Л.І.* Розвиток шкільної географії в Україні у 20 – 30 роках ХХ століття // Географія та основи економіки в школі. – 2002. – № 5. – С. 37 – 39.

17. *Мельничук Л.І.* Шкільна географія в Україні в 40 – 50 роках ХХ століття // Географія та основи економіки в школі. – 2004. – № 2. – С. 39–41.

18. *Остроух В.І.* Технологія комп'ютерної підготовки географічних карт-основ // Вісник геодезії та картографії. – 2004. – №1(32). – С.21–24.

19. *Остроух В.І.* Упровадження комп'ютерних технологій у процес підготовки карт для поліграфічного видання // Вісник геодезії та картографії. – 2000. – №4(19). – С.30–33.

20. Проблеми безперервної географічної освіти і картографії // Збірник наукових праць. Відп. за вип. О.О. Жемеров. – К.: Антекс, 2000–2008. – Вип. 1–8.

21. *Рудницький Степан.* Історичний розвиток та структура географічної науки // Історія української географії. – Вип.1, 1999. – С. 31–46.

22. *Сосса Р.І.* Історія картографування території України. Підручник. – К.: Либідь, 2007. – 336 с.

23. *Сосса Р.І.* Картографічне забезпечення вивчення географії в школі // Географія та основи економіки в школі. – №3. – 1998. – С.23–26 .

24. *Сосса Р.І.* Картографічні твори на територію України (1945-2003 р.): Бібліографічний покажчик. – К.: «ДНВП «Картографія», 2004. – 146 с.

25. *Суходрев И.Б.* Составление, оформление и подготовка к изданию учебных карт. – М., 1939. – 140 с.

26. *Халугин Е.И., Майданич А.И.* Концептуальные основы создания и использования электронных карт // Геодезия и картография. – 1994. – №4. – С.54–55.

27. *Шаблій Олег.* Академік Степан Рудницький. – Львів, 1999. – 223 с.

28. *Шевченко В. О.* Сучасна картографія: уроки дійсності // Вісник геодезії та картографії. – 2008. – №3. – С.8–10.

29. *Шевченко В.О.* Стереотипні випадки некоректності в практичній картографії // Географія та основи економіки в школі. – №9. – 2007. – С.32–34

Інтернет ресурси.

1. <http://www.ukrmap.com.ua/>
2. <http://www.iat.kiev.ua/>
3. <http://gki.com.ua/>
4. <http://www.mon.gov.ua>